

Hr Kaur Kajak

Rahandusministeerium

Teie 19.05.2025 nr 12.2-1/2369-1

Meie 06.06.2025. nr 0606/2025

Riigihangete seaduse muudatuste kavandamisest

Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) tänab kutse eest riigihangete seaduse kavandatavate muudatuste arutelule. EVEA esindajatel kahjuks ei õnnestunud arutelul osaleda. Alljärgnevalt saadame oma kirjalikud seisukohad.

1. Seniste kahe siseriiklikku piirmäära ühega asendamine ning alla rahvusvahelise piirmäära hangetele lihthankemenetluse korra kohaldamine (RHS § 15)

EVEA toetab ettepanekut kaotada riigihanke piirmäär ning kohaldada lihthankemenetlust klassikalises sektoris kuni rahvusvahelise piirmäärani.

Peame vajalikuks aga teha täpsustuse, et lihthankemenetluse piirmäära võiks tõsta ja kohaldada lihthankemenetlust alates kehtivast riigihanke piirmäärast. Alla seda piirmäära jäävate hangete korral võiks kohaldada riigihangete põhimõtteid. Vajadusel võib neid põhimõtteid täpsustada ja kehtestada ka mõne täiendava nõude hangete läbiviimisele.

2. Vabatahtlike kõrvaldamisaluste kontrollimise vabatahtlikuks muutmine (RHS § 95 lg 4)

EVEA nõustub ettepanekuga võimaldada hankijal otsustada ja hanke alusdokumentides sätestada, kas üldse ja milliseid vabatahtlikke kõrvaldamise aluseid ta kontrollib.

Samas teeme ettepaneku, et seaduses kehtestatud kohustusliku kõrvaldamise nõudest oleks erandina võimalik kõrvale kalduda lisaks üldiste huvidega seotud kaalukatele põhjustele ka juhul, kui kõrvaldamine oleks selgelt ebaproportsionaalne meede.

3. Põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste kontrollimise muutmine vabatahtlikuks allpool rahvusvahelist piirmäära (RHS § 115)

EVEA toetab ettepanekut muuta põhjendamatult madala maksumuse kontrollimine vabatahtlikuks. Sellisel juhul peaks hankija hankedokumentides selgelt väljendama, kas ta kontrollib või jätab endale õiguse kontrollida põhjendamatult madalat maksumust ja selle põhjendamiseks esitatud selgitusi. Kontrollikohustuse sätestamise korral peaks hankija hankedokumentides selgesõnaliselt ära keelama ka ristsubsideerimise, et sellega ei saaks põhjendada pakkumuse ebatavaliselt madalat maksumust.

Kindlasti toetab EVEA alternatiivset ettepanekut kaotada ehitustööde hankelepingutes keskmise töötasu tõendi ning selgituse nõudmise kohustus lähtuvalt pakkumuste maksumuse vahe protsentidest ja makstud töötasust.

4. Hankijal vaid majanduslikult soodsaima pakkumuse vastavuse kontrollimise võimaldamine, kui pakkumusi hinnatakse üksnes maksumuse alusel

EVEA-le sobib lahendus, mis võimaldab hankijal kontrollida vaid parima pakkumise vastavust, kui pakkumusi hinnatakse üksnes maksumuse alusel. Sellisel juhul tuleks see võimalus hanke alusdokumentides ka eelnevalt sätestada. Omaette teema on pakkuja kõrvaldamise ja kvalifitseerimise otsustamisega. Seaduses ettenähtud võimalus teha seda peale eduka pakkumuse väljaselgitamist ainult selle pakkumuse esitanud pakkuja suhtes tuleks samuti sätestada riigihanke alusdokumentides.

5. Hankija päringule vastamise tähtaja lühendamine

EVEA ei toeta ettepanekut lühendada hankija päringule vastamise tähtaega. Ühe tõlgenduse asendamine teisega tähtaja kulgemise alguse kohta ei peaks tooma kaasa seaduse muutmist. Kui seda tähtaega otsustatakse kolmelt tööpäevalt lühendada kahe tööpäevani, siis tuleks lühendada ka hankija poolt selgitustaotlustele vastamise tähtaega.

6. Alla rahvusvahelise piirmäära jäävates riigihangetes kohustuse kaotamine põhjendada, miks hankija otsustas riigihanget osadeks mitte jaotada

EVEA ei toeta põhjendamiskohustuse kaotamist. Selle kohustuse eesmärgiks on Euroopa Liidu direktiivide kohaselt väikese- ja keskmise suurusega ettevõtete juurdepääsu soodustamine riigihangete turule. Eesti majanduspoliitika ei tohiks siin Euroopa Liidu omast erineda.

7. Hankijale enamates olukordades hankelepingu täitjale lisatellimuse esitamise võimaldamine.

EVEA ei toeta seda ettepanekut. Riigihangete seaduses on sätestatud võimalus teatud tingimuste esinemisel lisatellimust esitada ja sellest tulenevalt hankelepingut muuta. Vajadusel võib õigusselguse eesmärgil täpsustada seaduses toodud kriteeriumeid lisatellimuse esitamiseks.

8. Töövõtjale maksete peatamise õiguse vabatahtlikuks muutmine

EVEA seda ettepanekut toetab. Alltöövõtjatele otsemaksete tegemise regulatsioon on hankedirektiivides üks tööriist, millega soovitakse edendada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate osalust riigihangetes. See lahendus aga paneb hankijale ebaproportsionaalselt suure töökoormuse. Ta peab tuvastama, kas alltöövõtjal esineb tsiviilõiguslikust lepingust tulenev tasunõue, kas see on täitmata ning miks on täitmata. Hankija peab hindama avalduse põhjendatust, mis tähendab ka nõude edastamist peatöövõtjale ja peatöövõtja vastuargumentide kaalumist. Seega ei ole selline meede tõhus. Kaaluda võiks hoopis maksete peatamise õiguse kaotamist.

9. Eemaldada kohustus veenduda, et teade hanketeate muutmise kohta on edastatud kõikidele pakkujatele, taotlejatele ja teistele temale teadaolevatele riigihankest huvitatud ettevõtjatele.

EVEA põhimõtteliselt toetab ettepanekut, mille eesmärgiks on muuta riigihangete seaduse § 81 lõiget 5 selliselt, et hankijale jääks kohustuseks ainult muudetud teate esitamine riigihangete registrile. Registril oleks vaja teha aga hõlpsamalt märgatavaks, et hanketeade on muutunud. Samas oleks vaja kaaluda, kas riigihangete registreerimisel registris on üldse vaja eraldi hanketeadet esitada. Hankemenetluse alustamiseks võiks piisata riigihanke alusdokumentide riigihangete registrisse kandmisest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Leho Verk
EVEA tegevjuht